

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 10/3 21 om udvalgte internationale organisationer (OSCE, Europarådet og Østersørådet).
(Redegørelse nr. R 13).

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod):

1. INDLEDNING

I denne skriftlige redegørelse om udvalgte internationale organisationer (OSCE, Europarådet og Østersørådet) belyses regeringens fremadrettede prioriteter og forventninger til udviklingen i de forskellige fora og de seneste aktiviteter i dem. Det nordiske forsvars- og beredskabsamarbejde behandles efter aftale med Folketinget ikke længere i denne redegørelse.

2. ORGANISATIONEN FOR SIKKERHED OG SAMARBEJDE I EUROPA (OSCE)

OSCE er en vigtig platform for dialog, hvor OSCE's medlemsstater mødes hver uge i dynamisk meningsudveksling trods konflikter og skarpe værdipolitiske uenigheder. Ligeledes spiller organisationen en vigtig rolle i forhold til konflikt-håndtering i regionen, herunder særligt i Ukraine gennem den Særlige Monitoreringsmission (SMM). Det danske engagement i OSCE indgår som en del af Danmarks overordnede multilaterale indsats for at sikre det norm- og regelbaserede internationale system. Presset herpå ses tydeligt i OSCE, som er en grundpille i den europæiske sikkerhedsarkitektur. Konflikten i det østlige Ukraine står fortsat øverst på dagsordenen og leder til tydelig polarisering i organisationen. Samtidig vanskeliggøres samarbejdet af andre konflikter, herunder konflikten i Nagorno-Karabakh mellem Armenien og Aserbajdsjan, der i 2020 blussede op. OSCE er også en vigtig platform for Danmarks værdipolitiske kampe og anvendes til at fremme demokratiske institutioner og fundamentale frihedsrettigheder i det europæiske naboland, hvor de er under pres som tydeligt illustreret i Hviderusland. Den europæiske sikkerhedsarkitektur og det internationale våbenkontrol- og nedrustningssystem er under pres, hvilket tydeligt ses i OSCE, hvor det komplicerede forhold til Rusland står i vejen for den grundige modernisering, som våbenkontrollaftalerne trænger til. På samme tid har USA valgt at trække sig fra Open Skies-traktaten, som er en af den europæiske sikkerhedsarkitekturs bærende søjler, mens Rusland som følge af den amerikanske udtrædelse har taget de første skridt til at gøre det samme. Covid-19 satte begrænsninger for en række OSCE-aktiviteter i 2020, herunder SMM's monitorering og visse militære tilidsskabende aktiviteter, men trods pandemien formåede ODIHR og OSCE PA at gennemføre flere valgobservationer i tilpasset format.

Arbejdet i OSCE er organiseret ud fra et bredt sikkerheds-koncept og den politisk-militære, den økonomisk-miljø-mæssige og den menneskelige dimension (menneskerettigheder og demokrati). Af prioriteringsmæssige årsager følger Danmark hovedsagligt første og tredje dimension. Organisationen har en omfattende værktøjskasse, som kan bidrage til at skabe stabilitet og sikkerhed i Europa og i Europas nærområde. De 16 feltmissioner fordelt i Østeuropa, på Balkan, i Kaukasus og i Centralasien arbejder for at implementere OSCE landenes politiske forpligtelser med bl.a. fremme af menneskerettigheder og fundamentale frihedsrettigheder, frie medier, bekæmpelse af korruption, organiseret kriminalitet, voldelig ekstremisme og menneskehandel samt styrkelse af grænsekontrol og -sikkerhed. I tillæg bistår OSCE's *tre uafhængige institutioner* – Kontoret for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder (ODIHR), Repræsentanten for Frie Medier (RFOM) og Højkommissæren for Nationale Mindretal (HCNM) – medlemslandene med at implementere deres fælles forpligtelser. Efter en institutionel krise mellem juli og december 2020, hvor de tre institutioner samt sekretariatet stod uden ledelse, da Tyrkiet havde blokeret for forlængelse af den tidligere ODIHR-direktør og Aserbajdsjan for forlængelse af RFOMen, blev alle poster besat i december 2020. Tyske Helga Schmid udnævntes til Generalsekretær, italienske Matteo Mecacci til direktør for ODIHR, portugisiske Teresa Ribeiro til RFOM og kasakhiske Kairat Abdrakhmanov udnævntes til ny HCNM. OSCE's *Parlamentariske Forsamling* (OSCE PA) bidrager til valgobservationer såvel som det det normative politiske arbejde gennem et parallelt spor, men som en integreret del af OSCE. OSCE PA ledes midlertidigt af britiske Lord Bowness indtil valg af ny præsident kan finde sted under OSCE PA's årsmøde i juli 2021.

Forventninger til 2021 og danske prioriteter

Den svenske udenrigsminister, Ann Linde, varetager i 2021 rollen som OSCE-forperson efterfulgt af Polen i 2022 og Nordmakedonien i 2023. Det svenske forpersonskab vil i 2021 arbejde for at styrke respekten for den europæiske sikkerhedsdagsorden, at bibeholde det brede sikkerhedskoncept, der bl.a. også omfatter styrkelse af demokrati og menneskerettigheder, samt arbejde for løsningen af aktuelle konflikter i OSCE-området. Danmark bidrager med 21,3 millioner kr. om året til OSCE og danske hovedprioriteter i OSCE er fortsat 1) Ukraine-konflikten og indsatsen for at genoprette respekten for vores fælles principper og regler herunder særligt Hel-singforsslutakten; 2) den menneskelige dimension og arbejdet for at styrke menneskerettigheder og fundamentale frihedsrettigheder i hele OSCE; samt 3) implementering og styrkelse af de konventionelle våbenkontrollaftaler inden for OSCE's politisk-militære arbejde.

Konflikten i Ukraine vil fortsat stå centralt på OSCE-dagsordenen og i drøftelserne i OSCE's Permanente Råd. Efter en fornyelse af våbenhvilen i juli 2020 har niveauet for våbenhvileovertrædelser været lavere end på noget andet tidspunkt siden konflikten brød ud. Dog er denne ro ikke blevet

omsat til politiske fremskridt og de fleste af de løfter, der blev afgivet på det seneste topmøde i Normandiet Fire formatet (N4) i december 2019, er endnu ikke blevet implementeret. OSCE SMM spiller fortsat en nøglerolle i forhold til konflikten. OSCE-formandskabets Særlige Repræsentant, schweiziske Heidi Grau, faciliterer drøftelserne i den Trilaterale Kontaktgruppe (TCG) om implementeringen af Minskaftalerne mellem Ukraine og Rusland, mens SMM og dens ca. 800 observatører spiller en vigtig rolle i forhold til at monitorere og rapportere om konflikten. Danmark har et måltal om 10 observatører og støtter missionen med et kernebidrag på ca. 15 millioner kr. om året. SMM skal ifølge sit mandat observere overtrædelser af Minskaftalerne i hele Ukraine, inklusiv langs den ukrainsk-russiske grænse og Krim. Imidlertid tillader Rusland ikke SMM adgang til Krim. SMM nægtes ligeledes systematisk adgang til visse separatistkontrollerede områder og oplever at missionens tekniske udstyr bliver beskadiget af separatister.

I OSCE's menneskelige dimension arbejder Danmark for torturforebyggelse, fremme af fundamentale frihedsrettigheder, mediefrihed og LGBTI-personers rettigheder. Efter 11 år uden OSCE-ministerrådsbeslutninger om torturbekæmpelse lykkedes det i 2020 at opnå konsensus om OSCE's første fyldestgørende beslutning på området. Det har været en langvarig dansk topprioritet i OSCE, og resultatet bygger på en flerårig målrettet indsats fra dansk side om at fastholde emnet højt på OSCE's dagsorden. I tillæg tog Danmark igen i år initiativ til at samle bredest mulig opbakning til en fælleserklæring om fundamentale frihedsrettigheder og menneskerettigheder, som i år havde særligt fokus på 30-året for Københavnsdokumentet. Det lykkedes Danmark at sikre rekordhøj opbakning fra 47 lande til fælleserklæringen. I 2020 nedsatte Danmark sammen med 16 andre OSCE-lande en uafhængig OSCE-ekspertmission, den såkaldte *Moskvamekanisme*, til at undersøge alvorlige menneskerettighedskrænkelser i Hviderusland i forbindelse med præsidentvalget den 9. august 2020. Også i 2021 vil Danmark bruge OSCE som platform for at opretholde et stort internationalt pres på Hviderusland. De skarpe værdipolitiske skillelinjer ventes fortsat at vanskeliggøre det konsensusbaserede samarbejde i den menneskelige dimension i 2021. I 2021 planlægger Danmark at være medvært for tre begebenheder i Wien med fokus på torturbekæmpelse; fremme af demokratiske institutioner (årlig demokratiprisuddeling) og journalisters sikkerhed. Danmark deltager desuden aktivt i OSCE's uformelle vennegruppe for journalisters sikkerhed, der komplementerer OSCE's mediefrihedsrepræsentants vagthundsarbejde på et tidspunkt, hvor mediefriheden er under markant politisk og finansielt pres i flere OSCE-lande.

Inden for OSCE's politisk-militære arbejde vil der i 2021 være fokus på at opretholde og styrke de konventionelle våbenkontrolaftaler. Med USA's udtrædelse af Open Skies Traktaten og Ruslands efterfølgende trussel om ligeledes at udtræde, viste 2020 at den europæiske sikkerhedsarkitektur, som de konventionelle våbenkontrolaftaler er en del af, fortsat er under hårdt pres og i et vist omfang under afvikling. Danmark har i løbet af 2020 øget sit engagement og har i OSCE-regi anlagt en proaktiv linje mhp. at bidrage til europæisk sikkerhed og stabilitet og opnå større dansk indflydelse på udviklingen. Dette øgede engagement vil fortsætte i 2021. Danmark vil ligeledes fortsætte sit engagement i OSCE's *Forum for Security Co-operation*, der er et af de få formelle fora, hvor der fortsat er en åben kanal mellem Rusland og vestlige lande også på ekspertniveau. Inden for *cybersikkerhed* har fokus været på implementering af allerede vedtagne frivillige til-

lidsskabende foranstaltninger, idet der ikke umiddelbart er udsigt til vedtagelse af yderligere frivillige tillidsskabende foranstaltninger. Den såkaldte »Strukturerede Dialog« i OSCE, der bidrager til at opretholde en vis dialog om trusselsopfattelser, risikoreduktion og våbenkontrol-relaterede spørgsmål fortsætter i 2021.

3. EUROPARÅDET

Europarådet har det seneste år i betydelig grad været præget af COVID-19-krisen og må forventes at være det langt ind i 2021. Pandemiens implikationer på menneskerettigheds-, demokrati-, retsstatsområdet har bl.a. stået centralt i drøftelserne i mange mødefora. Organisationens regler på disse områder, der er med til at definere rammerne og grænserne for, hvilke foranstaltninger medlemsstaterne har kunnet indføre for at håndtere krisen, er blevet udfordret. Der har, anført af bl.a. generalsekretæren, været kritisk fokus på nedlukningerne i medlemslandene, herunder hvorvidt indførte nødretstiltag har været for vidtgående. Der har også været fokus på de utilsigtede følgevirkninger af nedlukninger f.eks. i form af øget vold mod kvinder, børn og LGBTI-personer, forholdene for handicappede og indsatte i fængsler, indgreb i pressefriheden. Et eksempel på den kritiske fokus er også de fem nordiske udenrigsministres brev fra maj 2020 sendt på dansk foranledning til generalsekretæren, hvor man udtrykte politisk støtte til hendes bekymring over Ungarns nødretstiltag.

Krisen har vist *Europarådets relevans og styrke*, men har også eksponeret de øgede udfordringer, som organisationen på linje med andre multilaterale organisationer står over for. Det er vigtigt, at Europarådet i 2021 kommer godt gennem COVID-19-krisen, og at de positive udviklingstendenser fra de seneste år videreføres. Europarådet er grundlæggende i god form og synes at have lagt krisen i forhold til Rusland i årene fra 2017-2019 bag sig. Rusland udfordrer dog stadig samarbejdet og tilsidesætter sine forpligtelser bl.a. ved at nægte at betale de ca. 65 mio. kr., som landet skylder i renter og undlade at efterleve bestemte domme og afgørelser fra den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) senest vedrørende oppositionspolitikeren og bloggeren Aleksej Navalnyj.

Der er gode muligheder for i år at nå videre med de nødvendige *reformer af Europarådet*. Organisationen skal yderligere moderniseres og fremtidssikres med fokus på, hvor den skaber reel merværdi. I dansk optik er organisationens kerneopgaver på menneskerettigheds-, demokrati- og retsstatsområdet de vigtigste. Det er især her, at Europarådet tilfører merværdi som standardsætter og samarbejds- og dialogforum blandt de 47 medlemslande. Danmark har været en af drivkræfterne bag det igangværende reformarbejde og vil også have det som prioritet for det kommende år. Fra dansk side har man engageret sig yderligere i arbejdet ved at sikre placering af danskere på centrale poster: Ambassadør ved Europarådet Erik Laursen er med virkning fra januar 2021 blevet valgt til formand for Ministerkomitéens rapportørgruppe for program, budget og administration (GR-PBA), som vil spille en central rolle som omdrejningspunkt i reformprocessen, og tidligere ambassadør og administrationschef i Udenrigsministeriet Niels Pultz blev i 2020 valgt ind i Europarådets rådgivende budgetkomité.

Det europæiske menneskerettighedssystem med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) og EMD i centrum spiller en meget vigtig rolle i Europarådet. I Køben-

havn-erklæringen fra april 2018 var der enighed om fortsat reform af systemet for at gøre det mere effektivt, fokuseret og balanceret. Den satte bl.a. fokus på EMD's fortolkning af konventionen, den store sagspukkel ved og medlemslandenes efterlevelse af domme fra EMD. Regeringen vil også i 2021 have et stærkt fokus på udviklingen ved EMD, herunder navnlig i relation til dens fortolkning af EMRK, og arbejde for i videst muligt omfang at begrænse den aktivisme, som EMD undertiden har udvist på visse områder. Det vil navnlig ske i form af danske interventioner i relevante principielle sager ved EMD's højeste instans, Storkammeret, og ved en fortsat dialog om og med EMD. Puklen af sager er stadig en stor udfordring. Antallet af verserende sager gik i 2020 en smule op i forhold til året før til ca. 62.000 verserende klagesager (pr. 31. december 2020). Arbejdet i Europarådet med at finde nye måder at nedbringe puklen på vil fortsætte. Der er stadig meget få danske sager ved EMD, men Danmark er i kraft af flere tredjepartsinterventioner de seneste år (9 i alt siden 2018) aktiv i flere og flere sager. I løbet af 2021 forventes der dom i to principielt vigtige danske sager, der i juni 2020 blev proceduret for Storkammeret (M.A-sagen og Savran-sagen). Det skal endelig nævnes, at forhandlingerne om EU's tiltrædelse af EMRK blev genoptaget i 2020 og vil blive videreført i 2021.

Europarådet nedsatte i 2019 en ad hoc-komité for *kunstig intelligens*, CAHAI, som har til formål at undersøge muligheden for og give sit bud på en juridisk ramme for udvikling, design og brug af kunstig intelligens, som er baseret på Europarådets standarder for menneskerettigheder, demokrati og retsstatsprincippet. I regi af CAHAI er der i 2020 udarbejdet en rapport om mulighederne for at fastsætte en international juridisk ramme for brug af kunstig intelligens, som i 2021 skal drøftes nærmere i Europarådet med henblik på at tage stilling til det videre arbejde med en juridisk ramme.

Arbejdet i PACE er også blevet påvirket betydeligt af COVID-19-krisen både på substansen, mødeafviklingen og udgående rejser. F.eks. blev valget af ny vicegeneralsekretær til Europarådet forsinket med mange måneder til januar 2021. Forsamlingen spiller en central rolle i Europarådet som inspirator og rådgiver for Ministerkomitéen, ligesom den f.eks. gennemfører vigtigt monitoreringsarbejde af forholdene i en række medlemslande (p.t. er 11 lande, herunder Rusland, Tyrkiet, Aserbajdsjan, Ukraine og Polen, genstand for fuld monitorering). De to organer arbejder godt sammen og parløbet har sikret vedtagelsen af den fælles mekanisme for håndtering af statutkrænkelser. Formanden for Folketingets PACE-delegation Lars Aslan Rasmussen har siden januar 2020 været vicepræsident for Forsamlingen, ligesom Michael Aastrup Jensen siden samme dato har været formand for PACEs monitoreringskomité.

Venedigkommissionens arbejde med retsstatssituationen i medlemslandene er meget vigtigt og af stigende betydning. Kommissionen tager løbende stilling til lovgivningen i medlemslandene. Ofte anmoder staterne selv om udtalelser vedrørende forfatningsret og ny lovgivning, men det ses også, at PACE – i fravær af anmodninger fra medlemsstaterne – gør det. I december 2020 anmodede PACE f.eks. Kommissionen om udtalelser vedrørende hhv. foreslået ændring af lovgivning om »udenlandske agenter« i Rusland samt om Hvideruslands anvendelse af bestemte straffebestemmelser til at retsforfølge bl.a. demonstranter. Venedigkommissionens udtalelser er efterspurgt af bl.a. EU og har spillet en central rolle i at lægge pres på Polen, Ungarn og Rumænien for bedre indsats på retsstats- og demokratiområdet. I juni 2020 vedtog kommissionen f.eks. en kritisk udtalelse om en kontroversiel

lovændring på domstolsområdet i Polen. Regeringen vil også i 2021 følge kommissionens arbejde i forhold til EU-lande tæt, da det er helt afgørende i arbejdet med at sikre, at alle EU-lande overholder retsstatsprincipperne.

Istanbul-konventionen fylder 10 år i år. Det vil blive fejret ved en konference i Berlin. Der er grund til at fejre konventionen, som har været et meget vigtigt skridt i kampen mod seksuel og kønsbaseret vold mod kvinder. Der er nødvendigt, at konventionen ratificeres af alle Europarådets medlemslande og af EU. Samtidig er der desværre grund til bekymring over antallet af medlemslande i Europarådet, der af ideologiske grunde undsiger konventionen, herunder ikke mindst dens henvisninger til det brede kønsbegreb »gender«, og sågar truer med at opsiges den. Det er en problematisk udvikling, ikke mindst at EU-lande som Ungarn og Polen fører an. Den primære grund til, at det f.eks. ikke lykkedes at sikre enighed om en fælleserklæring (om håndtering af sundhedskriser i respekt for menneskerettighederne m.v.) på udenrigsministermødet i Athen den 4. november 2020 var ungarsk modstand mod at henvise til Istanbul-konventionen. Også LGBTI-personers rettigheder er under pres i flere af Europarådets medlemslande, og Danmark søger sammen med ligesindede lande at støtte op om Europarådets arbejde på dette område.

Efter to *formandskaber for Ministerkomitéen*, der i meget høj grad er blevet negativt påvirket af COVID-19-krisen og har haft forholdsvis få konkrete resultater (hhv. det georgiske og græske), overtog Tyskland stafetten i november 2020 med et ambitiøst program og håb om væsentlige resultater frem mod og under udenrigsministermødet i Tyskland den 20.–21. maj 2021. Udover, som nævnt oven for, at prioritere kunstig intelligens vil Tyskland bl.a. have fokus på organisationens fortsatte håndtering af COVID-19, reform af Europarådet, EU's tiltrædelse af EMRK, medlemsstaternes efterlevelse af domme fra EMD i opfølgning af bl.a. København-erklæringens afsnit herom, ligestilling og LGBTI-personers rettigheder. Hvor langt det lykkes Tyskland at nå, er dog usikkert, da COVID-19-fortsat præger arbejdet og må forventes at gøre det resten af formandskabet. I maj 2021 tager Ungarn over og til november 2021 Italien.

Menneskerettighedssituationen i medlemslandene følges i forskellige organer i Europarådet. Ikke mindst udviklingen i lande som Rusland, Tyrkiet, Aserbajdsjan og Ukraine har påkaldt sig særlig interesse de seneste år og må også forventes at gøre det fremover.

Menneskerettighedssituationen i *Rusland* er blevet forværret de seneste år. Forgiftningen af oppositionspolitikeren og bloggeren Aleksej Navalnyj og den efterfølgende fængsling og domfældelse af ham i februar 2021 er et grelt eksempel på de aktuelle forhold i landet. Myndighedernes ageren er blevet kritiseret over en bred front, herunder flere gange af udenrigsministeren og i en fælleserklæring fra det tyske formandskab for Ministerkomitéen, Europarådets generalsekretær og PACEs formand. Behandlingen af politiske modstandere, journalister, menneskerettighedsaktivister og fredelige demonstrerende – det være sig alt fra vold og overgreb fra myndighedernes side til indskrænkninger i grundlæggende frihedsrettigheder som ytrings- og forsamlingsfriheden – har også påkaldt sig betydelig kritik og bred fordømmelse. Ruslands behandling af LGBTI-personer og religiøse mindretal, f.eks. Jehovas Vidner, vækker også betydelig bekymring. Der er desværre ingen udsigt til forbedringer på kort sigt. De vedtagne forfatningsændringer i Rusland i 2020, som bl.a. giver den russiske forfatningsdomstol mulighed for at tilsidesætte domme fra EMD, vidner grundlæggende om, at Rusland for-

beholder sig ret til i konkrete tilfælde ikke at leve op til sine forpligtelser i Europarådet. Det er yderst problematisk og er blevet kritiseret i både Ministerkomiteen og i PACE samt af Venedigkommissionen i dennes udtalelse fra 2020. Rusland er stadig den medlemsstat, der har flest verserende sager ved EMD (ca. 14.000 sager svarende til godt 22 procent af det samlede antal sager).

Selvom *Hviderusland* ikke er medlem af organisationen, samarbejder landet på en række områder med Europarådet, og derfor er den dybt bekymrende situation i landet siden præsidentvalget i august 2020 blevet drøftet løbende og forventes at blive det i 2021. Danmark engagerede sig tidligt i drøftelserne, bl.a. i form af udenrigsministerens brev til generalsekretæren den 13. august 2020. Relevante aktører anført af generalsekretæren har siden medio august taget situationen i landet op. Som det fremgår oven for, er Venedigkommissionen også blevet involveret.

Situationen i *Tyrkiet* er også meget bekymrende, herunder ikke mindst de mange fængslinger af oppositionspolitikere og menneskerettighedsaktivister, indskrænkninger i ytringsfrihed, problematiske forhold i fængslerne og manglende overholdelse af retsstatsprincipperne. Problemerne påpeges løbende i Ministerkomiteen, herunder af Danmark. Nylige fængslinger og domfældelser af folkevalgte kurdiske politikere, bl.a. en dom på 22 års fængsel til oppositionspolitikeren Leyla Güven, og landets manglende efterlevelse af domme fra EMD har påkaldt sig omfattende kritik. Tyrkiet mangler både at løslade den kurdiske oppositionspolitikerk Selahattin Demirtaş i opfølgning af EMDs storkammerdom fra december 2020 samt at løslade menneskerettighedsaktivisten Osman Kavala efter en dom fra december 2019. Hvis Tyrkiet ikke løslader de pågældende, kan det blive nødvendigt for Ministerkomiteen at gå mere direkte og markant ind i sagerne. En betydelig del af klagesagerne ved EMD (ca. 19 procent) vedrører Tyrkiet. Venedigkommissionen forholder sig med jævne mellemrum kritisk til forskellige tyrkiske lovinitiativer.

Aserbajdsjan har stadig betydelige problemer på menneskerettighedsområdet, bl.a. politisk motiverede fængslinger og indgreb mod journalister og menneskerettighedsaktivister. Fængslingen af politikeren, journalisten og bloggeren, Ilgar Mammadov, har været den mest problematiske sag de seneste år. Først efter betydeligt politisk pres og fornyet inddragelse af EMD blev han løsladt. Krigen mellem Aserbajdsjan og Armenien om Nagorno-Karabakh i 2020 har afstedkommet en kritisk drøftelse af menneskerettighedssituationen i de berørte områder.

Ukraine har ikke samme alvorlige problemer som de tre ovennævnte lande, men er dog stadig udfordret på visse parametre, herunder et stort antal klagesager ved EMD. Venedigkommissionen har løbende afgivet (kritiske) udtalelser om forskellige lovgivningsinitiativer i Ukraine, senest i december 2020 vedrørende bl.a. reform af forfatningsdomstolen. Ukraine er godt i gang med at gennemføre Europarådets handlingsplan for 2018-2022 (forlænget fra 2021 til 2022 p.g.a. COVID-19), der skal bidrage til at bringe landets lovgivning, institutioner og praksis i overensstemmelse med Europarådets standarder. Gennemførelsen af denne plan står centralt i organisationens arbejde med Ukraine. Danmark har et stort engagement i Ukraine, herunder i regi af Europarådet. Med udnævnelsen af den danske diplomat Steen Nørlov som chef for Europarådets vigtige kontor i Kyiv pr. 1. marts 2021 styrkes engagementet yderligere.

Danmark vil i Europarådet det kommende år have fokus på reformarbejdet i organisationen, samt løbende følge udviklingen ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, herunder dens fortolkning af EMRK og arbejde for i videst muligt omfang at begrænse den aktivisme, som Domstolens undertiden udviser, og støtte op om Venedigkommissionens arbejde med retsstatssituationen i medlemslandene. I tråd med regeringens udenrigspolitiske prioriteter vil Danmark være aktiv, når organisationen behandler menneskerettighedssituationen i lande som Rusland, Hviderusland og Tyrkiet. Her til kommer, at man fra dansk side i Europarådet vil lægge vægt på arbejdet på ligestillings-, LGBTI- og torturområdet.

4. ØSTERSØRÅDET

Afslutning af det danske formandskab og opfølgning af reformprocessen

Det danske formandskab var i stand til at bringe reformprocessen i Østersørådet til en vellykket afslutning på et møde med udenrigsministrene fra alle 11 medlemslande den 19. maj 2020. Det ekstraordinære niveau for ministerdeltagelse indikerer stærk politisk støtte til reformerne, der sigter mod at gøre organisationen mere fleksibel og effektiv med stærkere synergi med andre samarbejdsfora i regionen. Det lykkedes også for formandskabet at udvide den politiske dialog til en række spørgsmål af relevans for hele regionen, herunder COVID-19-udbruddet, ungdomsengagement, miljø- og klimarelaterede udfordringer og grænseoverskridende organiseret kriminalitet. Ved afslutningen af deres møde vedtog ministrene *Bornholm-erklæringen*.

Under det litauiske formandskab fokuserer regeringen på at sikre, at reformerne afspejles fuldt ud i den nye handlingsplan, der har til formål at styre organisationens arbejde i de næste 4-5 år. Regeringen bestræber sig også på at sikre, at 2030-visionsdokumentet for regionen, som formandskabet sigter mod, at ministre vedtager i juni 2021, fuldt ud afspejler centrale danske prioriteter, herunder med hensyn til de grønne og digitale omstillinger.

Task Force on Trafficking in Human Beings

Fokus under det danske formandskab for Task Forcen har særligt været på udarbejdelse af en ny strategi for gruppens arbejde med bekæmpelse af menneskehandel frem til 2025. I foråret 2020 blev der bl.a. afholdt en todages workshop om den kommende strategi. Strategien blev vedtaget i juni 2020 og har bl.a. fokus på at opretholde en regional vidensindsamling og -udveksling, styrke sammenhæng mellem politikker om menneskehandel i en migrationskontekst, styrke internationalt samarbejde og strategiske partnerskaber og at bistå medlemslande i deres arbejde med at forebygge og beskytte ofre for menneskehandel.

Det danske formandskab har været med til at styrke samarbejdet om bekæmpelse af menneskehandel til tvangsarbejde. Projektet CAPE (Competence building, Assistance provision and Prosecution of labour Exploitation cases in the Baltic Sea Region), som Danmark deltager i, skal belyse karakteren af menneskehandel til tvangsarbejde og udfordringer i forhold til retsforfølgelse i udvalgte lande. Projektet afsluttes i første halvdel af 2021 med en konference under det litauiske formandskab og en fælles erklæring om målene for det fremtidige samarbejde.

Expert Group on Children at Risk

Som led i det danske formandskab var Danmark i maj 2020 vært for et virtuelt ekspertgruppemøde, hvor landene vedtog mandat og strategi for det videre arbejde. Mandat og strategi er udarbejdet i overensstemmelse med de danske prioriteter. De faglige prioriteringsområder er: a) Styrkelse af nationale børnebeskyttelsesorganer, med særligt fokus på forebyggelse og tidlig intervention, b) Et børnevenligt retssystem, herunder rettigheder og støtte til børn, der er ofre for eller vidne til overgreb, c) Fremme af aftaler, lovgivning mv., der relaterer sig til børns rettigheder og beskyttelse af børn, og er vedtaget af Østersørådets medlemslande, ved at indgå i internationale og regionale partnerskaber. Der er i den nye strategi et større fokus på at opdele prioriteringsområderne på forskellige niveauer af involvering. Hermed gøres det tydeligere, hvor ekspertgruppen og sekretariatet forventes at være drivende for udviklingen og hvor sekretariatet i højere grad indgår i mere uforpligtende samarbejde med andre aktører på området.

Civil Protection Network

Beredskabsstyrelsen afholdt som en del af det danske formandskab et virtuelt møde den 8. juni 2020 for generaldirektørerne for civilbeskyttelsesorganisationerne i Civil Protection Network.

Mødet markerede afslutningen på det danske formandskab for netværket, der fokuserede på samarbejde med civilsamfundet og på beredskabsmæssige udfordringer og tilpasninger i lyset af klimaforandringerne. På mødet deltog repræsentanter fra 10 af Østersørådets 11 medlemslande. Mødet indeholdt endvidere en erfaringsudveksling om håndtering af pandemien i de forskellige lande. Litauen overtog formandsskabet i juli 2020 og vil i den kommende tid fokusere på samarbejdet om det nukleare og radiologiske beredskab.

Expert Group on Sustainable Maritime Economy

Søfartsstyrelsen indgår i arbejdsgruppen »Expert Group on Sustainable Maritime Economy« (EGSME). Arbejdsgruppen har bl.a. fokus på bæredygtig blå vækst og på at skabe balance mellem økonomiske, sociale og miljømæssige aspekter i den maritime sektor. Under det danske formandskab for EGSME har Søfartsstyrelsen fokuseret på tiltag der kan bidrage til at reducere luftforurening samt på mulighederne for at

skabe bedre rammebetingelser for klimavenlige forretningsmodeller i Østersøregionen. I den forbindelse afholdte styrelsen en konference omhandlende landstrøm og de kommercielle muligheder, som ligger heri. Konferencen samlede repræsentanter fra hele Østersøen, inkl. Norge og Rusland.

Formatet for arbejdet i gruppen skal drøftes igen i 2021 under det litauiske formandskab. Søfartsstyrelsen bakker fortsat op om arbejdet i EGSME, såfremt fokus fortsat ligger på at drøfte emner af tværregional værdi og sikrer deltagelse fra landene i regionen.

Expert Group on Sustainable Development

Ønsket om en bæredygtig region har været et gennemgående tema for rådets arbejde siden etableringen i 1992. Som et redskab til at fremme implementeringen af verdensmålene har rådet i en årrække haft en fast arbejdsgruppe, som arbejder med bæredygtighed. Danmark har været optaget af, at gruppens aktiviteter relateret til fremme af verdensmålene i Østersøregionen fremover sker på projektplan, således at det skaber konkret merværdi og ikke overlapper med arbejdet med bæredygtighedsmålene i andre, større fora, som de fleste Østersølande deltager i.

Ekspertgruppen lancerede i 2020 en rapport »A handbook – localising sustainable development goals in the Baltic Sea Region«. Rapporten deler erfaringer og giver anbefalinger, der kan støtte lokale, regionale og nationale aktører i at forstå, hvordan 2030 dagsordenen kan implementeres strategisk, og hvordan man kan arbejde med verdensmålene i praksis på en systematisk og integreret måde. Gruppen vil fortsætte arbejdet med at involvere unge i realiseringen af verdensmålene. Desuden fokuserer det nuværende litauiske formandskab på klimaudfordringer i regionen.

Hermed slutter redegørelsen.